

Teorie spiskowe, postulujące sekretne plany złowrogich potężnych grup, otaczają nas od wielu lat. Choć są przedmiotem zainteresowania badaczy i opinii publicznej od dłuższego czasu, zyskały znacznie większą uwagę przez pandemię COVID-19, która stanowiła podatny grunt dla powstania i rozprzestrzeniania się wielu teorii spiskowych. Ponieważ rozkwit teorii spiskowych - zarówno wiara w nie, jak i ich rozpowszechnianie - może mieć poważne konsekwencje, naukowcy są zainteresowani badaniem tych zjawisk.

Wcześniejsze badania wskazały, że wiara w teorie spiskowe jest powiązana z negatywnymi doświadczeniami emocjonalnymi, na przykład z niepewnością lub lękiem. Niedawne badania wykazały, że nie tylko emocje (lub zjawiska związane z emocjami, np. stres), ale przede wszystkim sposób, w jaki ludzie sobie z nimi radzą, są powiązane z przyjmowaniem wyjaśnień spiskowych. W szczególności, przekonania spiskowe wynikają z dysregulacji emocji i nieadaptacyjnego radzenia sobie ze stresem. Rzeczywiście, **zjawiska dotyczące teorii spiskowych są zakorzenione w procesach emocjonalnych**. Brak psychologicznych zasobów lub umiejętności radzenia sobie z psychologicznym zagrożeniem może prowadzić do transferu negatywnych emocji na świat społeczny. W ten sposób, wiara w teorie spiskowe może być wyzwalana przez negatywne doświadczenia emocjonalne, a zwłaszcza nieadaptacyjne podejście do emocji. W tym projekcie postulujemy, że kluczowe procesy związane z emocjami (tutaj: fundamentalne przekonania na temat emocji), które wpływają na skłonność ludzi do doświadczania negatywnych emocji, mogą leżeć u podstaw wiary w teorie spiskowe i rozpowszechniania teorii spiskowych.

Nasz projekt ma na celu **zbadanie roli nieadaptacyjnych versus adaptacyjnych przekonań na temat emocji** (podstawowych przekonań ludzi na temat emocji - w odniesieniu do dwóch głównych wymiarów: kontrolowalności i użyteczności) **w popieraniu i udostępnianiu teorii spiskowych**. Literatura dotycząca procesów emocjonalnych leżących u źródła wiary w spiski jest ograniczona - niewiele wiadomo na temat mechanizmów tych powiązań, a także podstawowych procesów (np. kluczowych przekonań dotyczących emocji), które poprzedzają regulację emocji. Co więcej, badania nie poświęciły zbyt wiele uwagi innemu zjawisku dotyczącemu teoriom spiskowych - udostępnianiu spisków (czyli dzieleniu się i omawianiu teorii spiskowych), które może przyczyniać się do powszechności spisków.

W związku z tym, nasz projekt przeanalizuje źródła wiary w teorie spiskowe i rozpowszechnianie ich w domenie przekonań dotyczących emocji. Uważamy, że skutki kluczowych przekonań dotyczących emocji mogą również rozszerzać się na sferę społeczną, kształtując sposób, w jaki wyjaśniamy otaczające nas wydarzenia na świecie. Zakładamy, że **przekonania spiskowe i dzielenie się nimi powinny być wyższe wśród osób z bardziej nieadaptacyjnymi (versus adaptacyjnymi) przekonaniami na temat emocji**. Innymi słowy, osoby posiadające bardziej nieadaptacyjne przekonania na temat emocji będą bardziej skłonne do przyjmowania wyjaśnień spiskowych i dzielenia się teoriami spiskowymi, na przykład z powodu pogorszonej regulacji emocji lub negatywnych emocji. Posiadanie podstawowych przekonań na temat szkodliwości i niekontrolowalności kluczowej sfery emocjonalnej powinno przekładać się na popieranie teorii wskazujących, że świat jest złym miejscem, potajemnie zarządzanym przez potężne, złowrogie grupy, które koordynują wszystkie wydarzenia. Przeprowadzimy serię badań korelacyjnych i eksperymentalnych, aby przetestować te hipotezy.

Wyniki projektu rzucają nowe światło na emocjonalne korzenie zjawisk dotyczących teorii spiskowych, znacznie poszerzając obecną wiedzę. Co ważne, uzyskamy nowy wgląd w dotychczas niezbadany obszar udostępniania teorii spiskowych. Wreszcie, nasze badania nad rolą przekonań dotyczących emocji w kształtowaniu zjawisk związanych z teoriami spiskowymi mogą stanowić obiecujące metody redukcji popierania i udostępniania teorii spiskowych.

Jakie są związki między przekonaniami dotyczącymi emocji a wiarą w spiski i ich udostępnianiem? Czy zmiana przekonań o emocjach wpływa na skłonność do wiary w spiski i dzielenia się nimi? Odpowiemy na te pytania, realizując nasz projekt. O wynikach projektu będziemy informować na stronie internetowej naszego zespołu: <https://psychpol.psych.pan.pl/> oraz w mediach społecznościowych: <https://www.facebook.com/psychpollab>.